

การศึกษาโอบายการผลิตยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข
ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6

(พ.ศ. 2504 - 2534)

นางนันทา คุแรวัดศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-298-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I15148894

018304

**A STUDY OF NURSE PRODUCTION POLICY
OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
DURING THE FIRST TO THE SIXTH NATIONAL ECONOMIC
AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS (B.E.2504-2534)**

Mrs. Nunta Khunratanasiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-298-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษานโยบายการผลิตยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข
ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6
(พ.ศ. 2504-2534)

โดย

นางนันทา คุณรัตน์ศิริ

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุตฺตรรัตน์)

[Handwritten signature]

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กิ่งสุนันท์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษานโยบายการผลิตพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข
ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6
(พ.ศ. 2504-2534)

โดย

นางนันทา คุณรัตน์ศิริ

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

นันทา กุณรัตนศิริ : การศึกษานโยบายการผลิตพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข ระหว่าง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 (พ.ศ. 2504-2534) (A STUDY OF
NURSE PRODUCTION POLICY OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH DURING THE
FIRST TO THE SIXTH NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS
(B.E. 2504-2534) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, 259 หน้า.
ISBN 974-581-298-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษานโยบายการผลิตพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข
ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 (พ.ศ. 2504-2534)

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการผลิตพยาบาลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏอยู่
ในนโยบายการพัฒนาด้านสาธารณสุข ยกเว้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 1 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6
และข้อความนโยบายส่วนมากมิได้ระบุว่าเป็นการผลิตพยาบาลโดยตรง แต่ระบุเป็นบุคลากรสาธารณสุข
เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษา หรือกำลังคนด้านสาธารณสุข ลักษณะข้อความของนโยบายเป็นแบบกว้าง ๆ โดย
เนื้อหาสาระของนโยบายกล่าวถึงแนวทางการผลิตพยาบาลไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า ให้เพิ่มจำนวนการผลิต
และพัฒนาคุณภาพของพยาบาล

ในเรื่ององค์ประกอบของนโยบาย ปรากฏชัดเจนครบถ้วนในนโยบายการผลิตพยาบาลของแผน
พัฒนาฯ ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 ส่วนแผนพัฒนาฯ ฉบับอื่น ๆ พบว่ามีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการผลิต
เท่านั้น ส่วนวิธีดำเนินงานไม่ปรากฏในส่วนอื่น ๆ ของแผน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา.....
สาขาวิชา.....บริหารการศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2534.....

ลายมือชื่อนิติกร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C342172 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : POLICY/NURSE PRODUCTION/THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

NUNTA KHUNRATANASIRI : A STUDY OF NURSE PRODUCTION POLICY OF THE
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH DURING THE FIRST TO THE SIXTH NATIONAL
ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS (B.E. 2504-2534). THESIS

ADVISOR : ASSO. PROF. UTHAI BOONPRASERT, 259 pp. ISBN 974-581-298-6

The purpose of the research is to study the nurse production policy of the Ministry of Public Health in the National Economic and Social Development Plans during the First to the Sixth.

It was found that the nurse production policy existed in the Health Development Policy of the National Economic and Social Development Plans, except in the First Plan (the first period) and in the Sixth National Plan. The policy statements were not directly indicated the production of nurses, but public health personnel, curative personnel or public health manpower instead. They were of Blessing Type policy.

The policies in the Fourth and the Fifth National Plan were rather clearly defined while the others indicated only objectives and goals of nurse production.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2534

ลายมือชื่อนิสิต..... นันตา ขุนรัตนศิริ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. uthai
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีของ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัย ของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหอสมุดแห่งชาติ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ และเจ้าหน้าที่กองงานวิทยาลัยพยาบาล ตลอดจนผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความ ร่วมมืออย่างดียิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กิสุขพันธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นนทา คุณรัตนศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ความหมายของคำที่ใช้.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
การเสนอรายงานการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และวิธีการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย....	7
ความหมาย.....	7
ลักษณะที่ดีของนโยบาย.....	12
แหล่งที่มาและประเภทของนโยบาย.....	14
การกำหนดนโยบาย.....	20
กระบวนการนโยบาย.....	24
การกำหนดนโยบายใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบาย.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำนโยบาย.....	30
	องค์ประกอบและแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของนโยบาย.....	35
	การพิจารณาข้อความนโยบาย.....	43
	ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายกับแผน แผนงานและโครงการ.....	44
	แนวทางการศึกษานโยบาย.....	47
	สรุปกรอบประเด็นการศึกษาวิจัย.....	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	56
	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	56
	การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์เอกสาร.....	57
	การทดลองวิเคราะห์นโยบาย.....	57
	การสร้างแบบนำสัมภาษณ์.....	58
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
	สรุปผลการศึกษาวเคราะห์.....	60
	การจัดทำรายงานการวิจัย.....	60
4	ความเป็นมาของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายการ ผลิตพยาบาลก่อนช่วงมีแผนพัฒนาฯ.....	61
	4.1 ความเป็นมาของการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อนช่วงมีแผนพัฒนาฯ	61
	4.2 สภาพและปัญหาสาธารณสุข.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	4.3 การบริหารงานและการวางแผนกิจการสาธารณูปโภคในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1.....	70
	4.4 การผลิตพลาซาลในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1.....	74
5	นโยบายการผลิตพลาซาลของกระทรวงสาธารณสุข ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 (พ.ศ.2504-2534).....	81
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระยะแรก (พ.ศ. 2504-2506).....	82
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509).....	96
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สอง (พ.ศ. 2510-2514).....	107
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม (พ.ศ.2515-2519).....	120
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ (พ.ศ. 2520-2524).....	136
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า (พ.ศ. 2525-2529).....	160
	- นโยบายการผลิตพลาซาลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก (พ.ศ. 2530-2534).....	180

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	- สรุปสาระสำคัญของนโยบายการผลิตพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 (พ.ศ. 2504-2534)..... 192
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 198
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 198
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 198
	สรุปผลการวิจัย..... 198
	อภิปรายผลการวิจัย..... 201
	ข้อเสนอแนะ..... 205
	หนังสืออ้างอิง..... 210
	ภาคผนวก..... 217
	ประวัติผู้เขียน..... 259